

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones mediocres sancti Bonaventure de tempore

Bonaventura <Sanctus>

Argentine, 14. III. 1496

D[omi]nica quarta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31133

mi. Itē p nauiculā intelli-
gimus scām z catholicā ec-
clesiā. q̄ sub d̄minutiuo no-
mine ponit̄. qz respectu iude-
orū z paganorū. hereticorū z
z hypocritarū falsoz qz xp̄ia-
norū z paucissimi sum⁹. Uñ
in p̄sona eccl̄ie d̄r i ps̄. Mul-
tiplicati sunt sup capillos ca-
pit̄ mei. q̄ o. m. iniq̄. Duo p/
rostra pre. z puppis angusta.
significāt duo tpa. marie tri-
bulatiōis. Sicut em̄ in pri-
mitiua eccl̄ia itū est p angu-
stā portā martyrū z tribula-
tionis. sic erit z in fine. z mul-
to arti⁹ z angusti⁹ t̄pib⁹ anti-
xp̄i. qñ etiā ip̄i tortores corū
scabūt miraculis z redunda-
bunt signis. ita vt mittant̄ i
errorem etiā electi dei si fie-
ri potest. In errore. s. tituba-
tionis. nō dubitationis. q̄a
cito resipiscētes cordis erro-
rem religione cohercebunt.
De d̄ij latitudo ē pax z trā-
quillitas in qua nūc sumus.
licet qñqz particulariter san-
cta eccl̄ia tribulet̄. Mare vt
aqua in q̄ fluctuat illa nauī-
cula. est baptisim⁹ a sp̄sctō
p̄secratus. z ad nouā prolez
conciipiendā z regenerandā
secundat⁹. Jōh. iij. Nisi q̄s
renat⁹ fuerit ex aqua z sp̄ri

tus sancto zc. Iste sunt aque
de quib⁹ Ben. s. Et sp̄s dñi
ferebat sup aquas. Ascēsus
xp̄i in hanc nauiculā. est pre-
sentia ip̄i p̄tinua z quoridia-
na. Matthei. vlti. Ecce ego
vobiscū s. vsqz ad p̄sum. se.
Veruntamē sepe videt̄ dor-
mire cum minime dormiat.
Lanci. v. Ego dormio z cor
meū vigilat. Dormit p̄mit-
tendo z dissimulādo ad tem-
pus. sed vigilat in tribulati-
onib⁹ succurrendo. Ps̄. Ad-
iutor i oportu. In tri. Arma-
menta bui⁹ nauicule sūt sa-
cramenta eccl̄ie quib⁹ regit̄
z iuuat̄. versus. Fons. caro.
crisma. thorus. oleū. contri-
tio. clerus. Eccl̄ie sancte sūt
armamenta carine. Amen.

Dñica quarta.

Reuite

vos sic electi dei
viscera misericordie.

benignitatē. hūilitatē. mode-
stia. paciētia zc. Col. iij. Ad-
similitudinē induētū sevestib⁹
materialib⁹ loquit̄ h̄ apl̄s vt
induat⁹ nos p̄cutib⁹. Vestes
eī aīe sūt p̄tutes. Induimur
aut̄ vestib⁹ q̄ttuor ex cāis. q̄s
habes p̄ hos p̄sus. Utimur
induuīs pro frigore prog-

tegēdis. Turpib; ob sacras
ferias. z prelia ppter. Igit
pma vestis est miscōia et be
nignitas. qđ quasi vnū est z
in idem redit. q̄ vtiq; vest; ca
lida est calore spūsan. affla
ta. Job. xxxviij. Nōne vesti
menta tua calida sunt cū p
flata fuerint austro. Valet
aut hoc vestimentū 3 triplex
frigus. s. auaricie. accidie z i
uidie. De frigore auaricie
Job. xxxviij. Nunqđ ingres
sus es thesauros niuis. aut
thesauros grādinis asperi
sti zc. Ille thesauros niuis
z grādinis ingredit. q̄ proxi
mo suo frigore z nuditate fa
me z siti laborati. miscōie vi
scerib; ex benignitate cōpari
tur. Dicit em̄ benignitas q̄i
ignita bonitas et miscōia. a
compatiendo aliene miserie
nomē sortita est. vt dicit Isi
do. Tale vestimentū habu
it Job. xxxj. cui; diceret. Si
nō de vellerib; ouū mearū
calect⁹ est paup;. Et beat⁹
martinus. De frigore inui
die dicit Job. xxxviij. De cu
ius vtero egressa est glacies
et gelu de celo quis genuit.
Hoc dicit de diabolo. cuius
inuidia mors introiuit i or
bem terrarū. Hoc vestimen

to calidus existit qui insur
as z inimicias remittit. Isi
do. Non solū qui esurienti z
sitienti z nudo beneficiū lar
gitatis impendit. sed q̄ ini
micū diligit. et lugenti affe
ctum cōpassionis z solati
onis impartit. pculdubio e
lemosynaz facit. De frigore
accidie dicitur Prouerb. xx.
Propter frigus piger arare
noluit. Qđ exponit Grego.
Propter frig⁹ piger nō arat
dū desidie torpore cōstrict⁹
agere q̄libet bona dissimu
lat. Scōda vestis est humi
litas cui⁹ vsus est nob; neces
sarius ptra turpitudinē nu
ditatis. Apoca. xvj. Beat⁹ q̄
custodit vestimēta sua ne nu
dus ambulet. Quacūq; em̄
grāvl virtute polleat hō. nu
dus z indecorus apparebit.
si nō hūilitatis vestimēto fu
erit coop⁹. Un̄ Greg⁹. Qui
virtutes ceteras sine humi
litate cōgregat. q̄si q̄ pulue
rem in ventū portat. Diffi
nif aut sic Humilitas est vir
tus qua hō verissima sui co
gnitōe sibi p̄i vilescit. Tria
sunt genera hoīm que maxi
me indigent ornatu z cōposi
tione humilitat;. videlicet re
ctores. doctores. claustrales

eo q̄ ip̄oz turpitudine magis sit notabil' q̄ alioz. si nō humilitatis pallio p̄tegant. iuxta illud poeticū. Om̄e ani viciū tanto p̄specti' in se. cri men hz. quanto q̄ peccat maior habet. Propter qd̄ fili' aaron. i. eccl'astic' z em̄ētibus p̄sonis p̄ceptū fuit in lege. Exo. xxviii. vt induerent femialib' lineis ad operiendā turpitudinēz carnis sue. De humilitate p̄latoz. Ili. Qui p̄fici' ad regimen. talit' erga disciplinā subditoz p̄stare se debet. vt nō solū auctoritate. verū etiā hūilitate clarescat. De humilitate doctorū idē. Bon' doctor est q̄ z in humilitate fuit disciplinā. z p̄ disciplinā nō incurrit supbiā. Supbi ei' doctores vulnerare poti' q̄ em̄dare nouerunt. Salomone attestante q̄ ait. In ore stulti virga supbie zc. De humilitate monachoz idē. Sūma virtus monachi hūilitas. sumūq; ei' viciū supbia est. hē em̄ paup supbi' dō odiosus. Tercia vest' est modestia q̄ induēduz ē in sūmis festiuitatib' p̄pter decorē illius z pulchritudinē. qz ip̄a ē ornamentū oīm p̄tutū. Describi

tur aut sic. Modestia est virt' corpis. habit' z cetera necessarie suppellectil' immoderatū reuocās vsuz. Et p̄tinet h' virtus ad t̄pantiaz. q̄ nihil supfluū dim̄nutū ve admittit. Quid em̄ ē reuocare immoderatū vsū corpis. habit' et suppellectil' nisi modū tenere in oib' z tēperatū eē. Nā sicut dicit Irido. in li. de sumbo. Quicqd̄ cū mō z t̄pamēto fit salutare ē. q̄cqd̄ aut̄ nimis z vltra modū ē p̄niciosū fit. studiūq; suū in p̄riū p̄tut. In oī ope modū z t̄pantiaz oportz tenere. nā om̄e qd̄ excedit piculosuz fit. Sic aq; q̄ si nimis imbres p̄beat. nō solū nullū vsuz p̄fert. s; etiā periculū affert. Hoc ē qd̄ dicit p̄hs. Sūme qz h̄itudies cū in excessu fuerit dissoluunt. Sūme h̄itudies p̄tutes sūt q̄ reuera tūc dissoluunt. qn̄ ip̄is t̄pamētū modestie n̄ adhibet. Et inde ē q̄ qdā p̄tutes dū discretiōi modestie n̄ fuit in vicia trāseūt. iuxta illud poe. Dū vitāt stultivicia in p̄ria currunt. Verbi gr̄a. Nā sepe iusticia dū suū modū excedit crudelitat' seniciā incurrit. z nimia pietas dissolutionē disciplie parit. z 36

li studiū dū pl⁹ ē q̄ oporteat
in reatū trāsīt iracūdie. z ml/
ta māsuētudo torporis segni
ciē gignit. Itē apud q̄sdaz
ex p̄tute viciuz gignit dū q̄s
de castitatē. abstinētie. elēosi
ne z prudētie meritē glāf vl
abutit. vñ sp̄ finis p̄sidrād⁹ ē
ne d̄ ouo egrediat̄ scorpio l̄
basilisc⁹. Isa. lix. Et qd̄ cōfo
tū ē erūpet in regluz. Prop̄
qd̄ d̄z puer. xxiij. Finis mode
stie timor dñi diuitie z glā z
vita. Hec ē vestis ioseph tala
ris z polimita. q̄ z hoīem in
morte n̄ deficit. sz mēoriā ip̄i⁹
agit. sicut d̄z. ij. Dacha. iij.
de onya q̄ recordatus ē rex
defuncti sobrietatē z mode/
stia z flexus ad misericōdiam fle
uit zc. Quarta vestis ē pati
entia. q̄ vtendū ē in pl̄is. sup
plet ei locū omis armature.
Eant. iij. Vile clipei pen
dēt ex e. o. ar. f. Bñ diē fortitū
qz h̄ gen⁹ armorū p̄ effemina
tis et mollib⁹ nō est. sz p̄ viris
fortissimis. j. Dachs. iij. In
duit se iudas lorica vt gy/
gas. z succinxit se armis bel
licis. Pulchra vestitura sūt
arma radiātia z bñ polita z
a radio solis repercussa. Tali
bus optabat apl̄s indui cū
dicerz Ro. xij. Induamur

arma lu. zc. Talib⁹ induen/
di erāt q̄b⁹ dictū est. Sede
te in ciuitate donec induamini
vir. ex alto. Que em̄ h̄t⁹ altis
simi fabricauerat. vtiq̄ spe/
ctaculo digna erāt. Et signē
d̄z. donec induamini. Nō ē
secuz fuisse sine armis pati
entia z p̄stātie p̄ tam seuisi/
mos hostes p̄dūsse. Quod
patz in p̄ncipe ap̄torum pe/
tro. quē vilis z turpis puel/
la hostiaria p̄fudit. qz his ar
mis nōdū p̄cinct⁹ fuit. Sz
mor vt armat⁹ fuit. militia
pl̄i iudeoz se circūdantē nō
timuit. imo vires p̄ncipū ce/
sus p̄ssit. Patiētia dur⁹ gau
det z magnā remuneratōez
habet. Luce. xxi. In patien/
tia ve. pos. ani. ve. Qd̄ expo
nens beat⁹ Greg⁹. in cur. pa.
ait. Sic p̄diti mirabilē su/
mus. vt ratio aiām. z aiā cor
pus possideat. Ius h̄o anie
a corpis possessiōe repellit.
si nō h̄us ania a rōe posside
tur. Custodē igit⁹ p̄ditionis
n̄re patientiā dñs eē mōstra
uit. qz in ipsa nos possidere
nosmetip̄os docuit. Diffini
tur aut̄ sic. Patiētia ē p̄tus z
vis aī p̄tumeliāz. z omis ad
uersitatē ipet⁹ cū trāq̄llitate
sustinens. Qd̄ nob̄ zc. Amē.

De eadem dñica.

Simile fa

Secum est regnū ce-
lorū hominī semī
nanti bonū semen in agro s.
zē. **Matth. xij.** Dicit qdam
glosa. **Lauendū est vbiqz**
dñs exponit fr̄ones suos.
ne aliud q̄ qd̄ ip̄e exponit vl̄
plus intelligere velim⁹. **Ex-**
posuit ḡ christ⁹ discipul⁹ pa-
rabolā zizaniorū sic. Qui se-
minat bonuz semen fili⁹ ho-
minis est. **Ager** aut̄ est in un-
dus. **Bonū semē** hi sunt fi-
lii regni. **Zizania** aut̄ sunt fi-
lii nequā. **Inimic⁹** aut̄ qui se-
minat ea est diabol⁹. **Des-**
sis vero s̄sumatio sc̄li. **Des-**
sores autē angeli sunt. **Sic**
ḡ colligunt̄ zizania z igni cō-
burunt̄. sicerit z in s̄sumati-
one seculi. **Mittet** fili⁹ hoīs
angelos s. z col. de re. ei⁹ oīa
scand. z eos q̄ faciūt iniquita-
tem z mittēt eos in caminuz
ignis. ibi erit flet⁹ et stridor
dentiū. **Tūc** iusti fulgebunt
sicut sol in regno p̄ris eorū.
Hec est verissima expositio
dñi saluatoris q̄ dicit mūdū
esse agrū. z qñqz sc̄am eccle-
siā. vel bonā s̄scientiā. l. etiā
religionē approbatā. **Un̄ ḡ.**

Bis duo sunt agri s̄tutū se-
mine culti. **Mūdus** z eccle-
sia. mens s̄scia. regula sc̄ā.

Igit̄ vt dictū est. mūdus
est ager p̄pter pulchritudinē
vniuersitat̄ quā p̄tinet. **P̄s.**
Pulchritudo agri me. est.
Glosa. **Abertas** oīm rez in
terra nascentiū mea est. i mi-
hi seruit. qz ego vbiqz suz zē.
Semen ist⁹ agri est oīs cre-
aturavi sibilis siue in celo si-
ue in terra siue in mari. z p̄ci-
pue hō q̄ est maxia pars cre-
ature det. qd̄ semen vtiqz bo-
nū est p̄ditū. sed malicia dia-
boli deprauatū. z a sua recti-
tudine distortū. **Ec̄es. vij.**
Solūmodo h̄ inueni q̄ se-
cerit de⁹ hoīem rectū. z ipse
se infinitis imiscnerit q̄stio-
nib. s. diaboli. **Ben. iij.** **Eur-**
p̄cepit vobis de⁹ vt nō come-
deretis de oīm lig. pa. **Pro-**
pter hoc sequit̄ ibi. **Inimici-**
cias ponā inter semen tuū z
s. il. **Itē** sancta ecc̄lia dicit̄
ager p̄pter sui fecūditatem z
fertilitatē. cui⁹ semen ē fides
Messis vita eterna. **Hic** ē
acheldemach xp̄i sanguine
cōparas⁹ in sepulturā pegri-
norū. s. credētū q̄ pegrinos
se reputant z exules i h̄ mū-
do. **Hic** est ager booz. **De** q̄

Ruth. ij. Audi filia. i. fidelis
 ania attēde. ne vadas ad col
 ligendū in agrū alteruz nec
 recedas ad hoc loco. i. a pro
 posito fidei z dilectione chri
 sti. Stetit ergo z collegit vs
 qz ad vesperā mōi. s. q̄i ephy
 mensurā. i. tres modios. per
 q̄s intelligit fides z cōfessio
 sancte trinitatis. sine q̄ ager
 ille sterilis est z infecundus.
 Matth. vlti. Baptizantes
 eos in noīe p̄ris z filij z spūs
 sancti. Mar. vlti. Qui credi
 derit z baptizat⁹ fuerit salu⁹
 erit. q̄ vero nō crediderit cō
 demnabit. Huic agro dia
 bolus supsemiauit semē be
 retice prauitatis z semen fidei
 multipliciter pfudit q̄si in pri
 mo flore cū adhuc semen es
 set in herba. Isa. xvij. Ante
 messem tot⁹ effloruit et ima
 cura pfectio germiauit. Ef
 floruit ppter hereticos. ima
 tuos fruct⁹ dedit. ppter ty
 rannos. q̄ abstulerunt labo
 res iustoz. Isido. Sctā ec
 clesia ptra gentiliū z hereti
 corū puitaciam. sūmope sa
 pientia z paciētia studet. Sz
 exercet sapiētia cū temptat
 verbis. exercet paciētia cum
 temptat gladijs. Causa pra
 uitatis heretice doctrinis ē

ppagata ecclesia. hā ante sim
 plici tm̄ fide vigeat. et sic p
 acumen heresum ecclie ma
 gistri creuerūt. Item bo
 na p̄scientia dicit ager. quia
 ad modū agri vult sepius vi
 sitari z consolari et exerceri.
 Prouerb. xxiij. Prepara fo
 ris opus tuū z diligentē exer
 ce agrum tuū. Et Isa. viij.
 Om̄s mōtes q̄ in sarculo sa
 rient. terror spinarum et ve
 priū nō veniet illuc. Sarcu
 lus iste siue rastrū. est p̄scien
 tie bone interrogatio in de
 um. i. coraz deo. vt hō inter
 roget z discutiāt z diudicet
 semetipm. sicut dicit. j. Co
 rint. xi. Q̄ si nosmetipos
 diudica. nō utiqz iudi. Hu
 ius agri semen est puritas z
 simplicitas cordis. De quo
 Sap. j. In simplicitate cor
 dis q̄rite illūzē. Hic est ager
 ad quē exijt ysaac ad meditā
 dum. Gen. xxiiij. Meditari
 em̄ z studere debet hō cōsci
 entie sue. z frequēter eā inui
 sere. qz ipa est speculuz anie.
 Uñ sponsa Cant. vij. Egre
 diamur in agruz videamus
 si flo. fr. p. zc. Et Job. v. U
 sitas specie tuā nō peccabis
 Innocētia z simplicitas sūt
 duo oculi spōse. De q̄ Cant. j

3

A

f

Oculi tui col. qui angul' ca/
rent. Luc. xj. Si ocul' tuus
simplex fuerit, totū corp' tu
um lucidū erit. Huic purissi
mo grano quōq; diabol' sup
seminat zizania duplicitat'.
versuciez calliditat'. ad puo
candū iram dei. Job. xxxvj.
Simulatores z callidi ipsi
puocauerūt irā dei. Dū em̄
puersi hoies in facib' suis de
prehēdi metuūt ad simulaci
onis z hypocrisis foveas re
currūt. sicut erici'. Isa. xxx
iij. Ibi habuit foueā erici'.
Grego. Foueā habet erici'
in reprobis. qz maliciose mē
tis duplicitas sese irra se col
ligens abscondit in tenebr'
defensionis. Ex his sunt sic
dicit ap'us. cauteriatā suaz
pscientiā bñtes. z om̄ia in si
nistrā partez interpretantes.
Sap. xvij. Cum sit em̄ timi
da neqcia dat testimoniū cō
demnatiōi. semp em̄ psumit
seua pturbata pscia. Itēz
religio sc̄tāz approbata dicit
ager. z psone pbe et honeste
inibi degētes sunt bona se
mina. De h' agro dz. ij. Re.
ij. Vocatūq; est nomen loci
illi' ager robustoz in gaba
on. qd̄ interpretat' vallis me
sticie. qd̄ puenit religioni p/

pter reglarē disciplinā. He
bre. xij. Omis aut' disciplina
in pñci quidē non videt esse
gaudij sed meroris zc. Nota
hystoriā de agro robustoz.
Dixit abner ad ioab. Sur
gant pueri z ludāt corā nob.
z surreperūt duodeci bine. z
duodecim inde. Appbēsoq;
vnus qsq; capite cōparis sui.
defixit gladiū in latere con
trarij z ceciderūt simul. fuga
tusq; est abner et viri eius a
pueris dauid in die illa. Pu
gna illa significat p̄ficiū vir
tutū z viciozā. Pueri dauid
milites sunt christi z viri re
ligiosi. Pueri autēz abner fi
lij nequā z serui diaboli. vel
ipsa peccata z vicia z varia tē
ptamenta. qbz exercitant' ele
cti q̄ in h' campo certaminis
z pugne spūalis nūc vincūt.
nūc vincunt. eo q; varius sit
euene' belli. Bonū ḡ semen
in h' agro. viri approbati z p/
sone electe sunt in religione
Sed ille q̄ in electis maculā
imponit. etiā quōq; semen il
lud inficit. z zizania spargit
etiā inter paucos. nec habet
differētiā siue ī mltitudine vi
cat siue in paucis. Jo. vj. Nō
ne vos. xij. ele. et vn' ex vob
diabol' est. imitator. s. nō na

ture dicitōe. z tñ dñs tolera
uit eū. Tolerañdi sūt mali
ppter tres cās. Prīa est vt p
eoz finalē reprobationē bo
nis terroz incuriat. Job. xij
Lū sublat⁹ fuerit timebunt
angeli z t̄oze purgabunt
Secūda vt p eos vindicta ex
erceat. iij. Reg. x. Dixit dñs
ad iebu. Quia studiose egi
sti z qđ rectū erat. z qđ placi
tū erat in oc. m. se. zc. Ter
cia vt p h̄ boni ad patiam et
modestia anient. Marci. iij.
Fecit vt eēnt. xij. cū eo zc. in
ter qđ numerat iudas scari
oth. Glo. Hic in ap̄los Ju
das ponit. qz magna est pa
tientie virt⁹. quā neqz aduer
sar⁹ minister infirmat. volu
it em̄ dñs tradi a suo disci
pulo vt tu a socio tradit⁹ mo
deste feras tuū errasse indi
cū. tuū perisse bñficiū. A.

Dñica septuagesime epla

De curri

f te vt cōphēdati.
f. Loz. ix. Ad sup
ne vocatōis brauiū currere
volētibz q̄tuor sunt necessa
ria. s. corpis agilitas. vite eq̄
litas. oꝝonis sedulitas. bra
uij sine p̄mij imēstas. vñ f.
Linge sin⁹ lapos. tota vi cō

p̄me pugnōs. Os hēas pa
culū. cor ad optia p̄mia fixū.
Dicif̄ ar̄ brauiū q̄i breuis vie
p̄minz. Et se he p̄rietates p
brauiō currētū. Igit̄ pri
ma p̄petas ē p̄cingere se z si
nū laxū colligere z vestes ap
tare. Nec aptitudo z agili
tas fit p̄ abstinētiā z carnis
maceratōez spūalr loq̄ndo.
qz abstinētiā z ieiūiū reddūt
corpa leuia. sanaz expedita.
Quo d̄ crapula z gula. pigra
inertia z iēpta. Vñ saluator
n̄ volēs canere suis cursoribz
dic̄ Lu. xxi. Attēdite aut̄ vob
ne ḡuent̄ corda v̄ra crapula z
ebrietate. sic p̄mis parentibz
accidit z q̄tidie mult⁹. Ecc̄i.
xxxvii. Prop̄t̄ crapulā mult⁹
perierūt zc. Hoc et̄az vide
m⁹ in auibz. q̄ si nimis reple
te fuerint aut̄ moriunt̄. aut
pigrius volant. l̄ etiā ad ma
nus dñoz suoz redire con
temnūt. q̄ si recalcitrantes z
eis terga vertentes. Ps̄. In
crassatus est dilectus z re. zc
Et Job. xv. Lucurrit ad
uersus deum extento collo.
z pigui ceruice armatus est
Hoc est qđ apl̄s īproperat
discipul⁹ carnalit. Gal. iij. z v
Sic stulti facti estis vt cum
spū cepit̄. nūc carne p̄sūma
f z